Em de Vries,

Overveen Mei. 15, - 2002

Wat is geluk?" Je kent het antwoord van Spinoza (le passage etc.) In de loop der jaren heb je vele boekwerken, romans en filosofische verhandelingen gelezen, waarin dit thema wordt uitgesponnen. Daarnaast moet een uitgebreid verslag over het symposium „Geluk" van de Verpleging, en korte essays geschreven in briefvorm van B.v.U. je toch enige aanknopingspunten gegeven hebben bij het ontwikkelen van een eigen visie op dit onderwerp.
Maar kennelijk ben je er nog niet uit en begon je een nieuw onderzoek door die vraag voor te leggen aan een (willekeurig?) ander - of misschien anderen. Het pure objectieve nieuwsgierigheid (= wetenschappelijke belangstelling?) naar de ervaringswereld van anderen, of als een soort gezelschapsspel, zoals Daan en Jo een gezamenlijk onderzoeksproject hebben m.b.t. de kwaliteit van crème brulée in verschillende restaurants? Of uiteindelijk toch, omdat je vanuit je eigen gevoel en intuïtie niet uitkomt wat geluk betekent?
Het zou me niet verbazen als de antwoorden die je krijgt sterk van elkaar verschillen. Geluk is een gevoel waar geen eenduidige, verstandelijke definitie van te geven is. De ervaring wordt bepaald door het karakter, de ontvankelijkheid en de verwachtingen van ieder individu op zich.

Wat voor de één het hoogste geluk is (b.v. innerlijke rust) is voor de ander een aangename staat van tevredenheid.
Innerlijke rust en een staat van evenwicht is mooi en degene die dat als geluk ervaart, mag zich gelukkig prijzen. Maar het betekent ook stilstand. Voor degenen die zich open willen stellen voor alle facetten van het leven, kunnen niet stilstaan en durven aan. Waarden dat verdriet, pijn en ongelukken bij het leven horen en de balans kunnen verstoren, is gelukkig een diepe, intense ervaring, een sensatie van rijkdom en diepte (zo verwoordde Marsha Linehan de ervaring) die het leven echt de moeite waard maakt. Ook drudgery de moeite waard maakt. Die momenten van geluk, veroorzaakt soms door kleine dingen; een wolkenlucht een bloeiende magnolia in januari, of door grote, waaronder de overstap het bereiken van een doel d.m.v. eigen doorzettingsvermogen of een diep gelukgevend contact met een medemens, verschaffen de kracht en buffers compensatie, waardoor verdriet en tegenslag draaglijk blijven en het leven leefbaar. Misschien vergeten de meeste mensen, naarmate ze ouder worden, de staat van evenwicht en stilstand kennen het intense leven van vallen en opstaan, lijden en leren, verwonderen, verwachten, groeien en bij tijd en wijle het gevoel van diepe vreugde te mogen leven.
"The advantage of growing old is that you know when you are happy" zei

Vanessa Bell. You should know by now dat er een geluk is, dat aan niets of niemand gebonden is, het geluk om te leven (Rescio!) Zolang je dat mag ervaren, kun je bij tijd en wijle een gelukkig mens zijn.

Die ervaring is uitgesloten voor mensen die vandaag de dag in Bethlehem leven. Bethlehem, de plaats waar Jezus, de vredesapostel werd geboren. Het gaat je door merg en been als je hoort wat daar gebeurt. We lezen de krant en leven verder, piekerend over de vraag wat is geluk, ons eigen geluk? "Zijn we het geluk wel waard, als we in voorspoed en vrede leven en dan nog altijd niet echt gelukkig zijn?

Je ben gelukkig als mijn meisje" na de les het "paard" gelukkiger en vrolijker verlaten dan ze gekomen zijn. Gelukkig als Ik elke een schilderij of tekening maak die mogen blijven. Gelukkig als Ik met vrienden om een tafel zit, als Ik Bach hoor, of de eerste bloesem zie. Dan trek Ik me aan op, houd me eraan vast, als Ik soms ongelukkig dreig te worden om het gemis. Zo behoud Ik mijn evenwicht, of zo je wilt innerlijke rust die overgaat, vrede van permanent is, maar groot genoeg - voor zolang het duurt — om dankbaar te kunnen zijn voor wat het leven me heeft gegeven en nog altijd biedt. Een leven dat nog steeds niet af is, niet bestaat uit berusting en aanvaarding, maar uit hoop en

verwachting en het streven naar verbetering en inhoud.
Die gevoelens wil ik delen, maar de gedeelde (gelukkige) ervaring is slechts mogelijk bij de gratie van de ander, zijn/haar onvoorwaardelijke belangstelling openheid daad en bereidheid om te delen.
Het grootste geluk is toch misschien, laten we eerlijk zijn, te weet het niet zeker, bevestigd te worden in je bestaan, opgetild te worden door de ander, hèèrb de uitverkoren ander. Om wie je bent, om wat je doet. Maar zelfs een vreemde kan je even dat gevoel geven van verbazing, een flintertje oprapen. De vreemde die je "verzint" schat, je vraagt aan je "en als je dan lacht je toebijt: daar moet je niet om lachen, daar moet je blij mee zijn. Of die ander vreemden in tijden, die zijn land uit. Stelt ineens je "Ik ben Mitha", waarop je antwoordt "Ik ben Emmy" & we hebben elkaar gezien, elkaar opgemerkt, we bestaan, zoals het kleine orchideetje dat jaarlijks gekeerden werd opgemerkt in de hortus botanicus heeft bestaan. Jij hebt mij opgemerkt, ik heb jou opgemerkt, we hebben elkaars bestaan bevestigd en naar waarde geschat
En dat is onvergetelijk. De M.

Geluk is een gevoel van innerlijke rijkdom en intensiteit van leven, een gevoel van volheid en verzadiging ingegeven door het besef deel te zijn van een groot geheel, tegen de achtergrond van een vreedzame wereld. Geluk als zodanig gedefinieerd is slechts gedeeltelijk en sporadisch

duidelijk bereikbaar. Innerlijke rust en tevredenheid zijn goed alternatief